Duša Jesih v DiacChelsea galeriji, na razstavi Nancy Holt

Likovna umetnica Duša Jesih ob bivanju v New Yorku

Svojski likovni izraz, brez zgledovanja po trenutnih trendih

Pogovarjala se je: Uršula Rebek
Foto: Duša Jesih

Duša Jesih se je za mesec dni preselila v New York, kjer kot gostujoča umetnica v neodvisnem umetniškem kolektivu brooklynske rezidence nadaljuje svoje ustvarjalno in raziskovalno delo. Prežeta z idejo Bauhausa danes, sto let po osnovanju te vsestranske umetniške tradicije, na svoj način – od minimalizma čiste geometrijske abstrakcije do njenih interpretacij – odpira različne oblike in načine likovnega izražanja.

Skoraj ni področja, ki je ne bi zanimalo, zato se rada ozira tudi tja, kjer se srečujeta umetnost in oblikovanje, ter vzpostavlja lastni odnos tudi do arhitekturnega snovanja. Zvesta sebi in odprta novim pristopom se uspešno uveljavlja tudi na trgu umetnosti.

Kaj vas je privedlo v New York, kako dolgo ste v mestu?
Od nekdaj sem si želela doživeti utrip New Yorka za daljši čas, ga videti skozi oči umetnice, združiti prijetno s koristnim, si ogledati svetovno znane muzeje in galerije podolgem in počez ter se vživeti v tukajšnjo umetniško sceno, v njej zaživeti, si v novem ustvarjalnem okolju nabrati moči in s svežimi močmi, proč od domačega vsakdanjika, tudi kaj ustvariti. Namesto da bi prišla v New York kot nekajdnevni turist, sem vendarle dočakala priložnost, da pridem kot gostujoča umetnica, v umetniško rezidenco. S pomočjo delovne štipendije Ministrstva za kulturo in z uspešno prijavo na mednarodne razpise mi je to tudi uspelo. Med pripravami na bivanje sem se prijavila tudi na nekaj razpisov za skupinske razstave in tako mi je še pred prihodom v »veliko jabolko« uspelo sodelovati na dveh mednarodnih razstavah: *Art Takes Soho* v Sohu in *Art Takes Miami* na art tednu v Miamiju (Miami Basel). Zdaj teče moj drugi teden v metropoli; prve dni sem si dovolila vso svobodo; prečesala sem mesto, galerije, muzeje, spoznala različne umetnike z vseh koncev in krajev sveta. V umetniški skupnosti rezidence sem svoje delo lahko predstavila širši javnosti skozi »artist talk«, spoznala sem druge ustvarjalce in njihove umetniške prakse.

Nato sem zavihala rokave in začela delati. Priznati moram, da sem se že doma oborožila s konkretnimi skicami in konceptom, tako da je delo steklo brez kakršnihkoli turbulenc in se je hkrati razvilo v nove razsežnosti.

Mesec dni je po eni strani relativno kratek čas za spoznavanje umetniškega prizorišča in vzporedno likovno produkcijo, po drugi strani pa te ravno ta intenzivnost početja z vso silo žene naprej.

Kakšni so torej prvi vtisi, izkušnje tukajšnjega življenja?
Ena največjih privlačnosti mesta je, da ta konglomerat ljudi z vseh koncev in krajev še vedno, tako kot v času šestdesetih let, ko je v New York svojo srečo denimo prišel iskat Warhol, vzbuja vtis neskončnih priložnosti.

Duša Jesih, Tightened up, poliptih, akril na platnu, 183x183cm, 2018

So to potrdili stiki z ustvarjalci ali je ta vtis del newyorškega mita?
V tem času sem spoznala kar nekaj newyorških ustvarjalcev, pa tudi galeristov. Človek bi vsekakor potreboval malo več kot mesec dni, da bi se zares približal lokalni sceni in lahko izkoristil priložnosti sodelovanja. Večina umetnikov, s katerimi sem bila v stiku, je vendarle prišla sem za dalj časa ali pa jim je uspelo celo ostati. Ponosno povedo, da se imajo za prave Newyorčane (kot je rekel David Bowie, pravi Newyorčan postaneš, če si tu brez prestanka več kot deset mesecev), in hkrati z grenkim priokusom zaključijo, da se še vedno ne morejo otresti etikete outsiderjev. Res, nekaterim tudi v dvajsetih letih ne uspe, in spoznala sem različne skrajnosti – od dolgoletnega životarjenja do vsestranske uspešnosti. Naj bo kakorkoli, srečala sem veliko zanimivih umetnikov in obiskala nekaj bajnih ateljejev, v katerih je res mogoče ustvarjati.

Kaj je vaš zadnji projekt, s čim se zdaj ukvarjate?
Ker sem prišla do neke mere pripravljena, je moj newyorški projekt nadaljevanje dela v nastajanju, je del serije z imenom *One for all, The Bauhaus Centenary.* Ciklus slik se je razrasel v multimedijski projekt. Od bauhausovske zasnove, dialoga z arhitekturo, oblikovanjem, modo ali uporabnimi predmeti, do tako imenovanega »umetniškega brandinga« – projekt se širi in razrašča na različne umetniške panoge; od slike, animacije, vzorčenja pa vse do lokacijsko specifičnih prostorskih razsežnosti in ulične umetnosti s poslikavami fasad ali podzemne železnice. Naredila sem nekaj tovrstnih skic in odziv je bil fantastičen. Naslednji korak bo, najbrž ob ponovnem prihodu v New York, realizacija dela tega v živo.

Obiskali ste precej aktualnih razstav – katera vas je posebej navdušila?
Precej so me navdušile razstave v galerijah v okolici High Lina z deli Donalda Judda, Mika Kellyja, Phillide Barlow, Nancy Holt, tudi prikaz Brucea Newmana v MoMI, do srca pa me je ganila razstava fotografinje Diane Arbus.

Diane Arbus je ena najbolj kontroverznih fotografinj New Yorka. Ob nedavni retrospektivi je njena neposredna, kakor naključna fotografija, ki se dotika življenj različnih ljudi v mestu, znova vzbujala polemične razprave, celo o etičnosti takšnega pristopa.

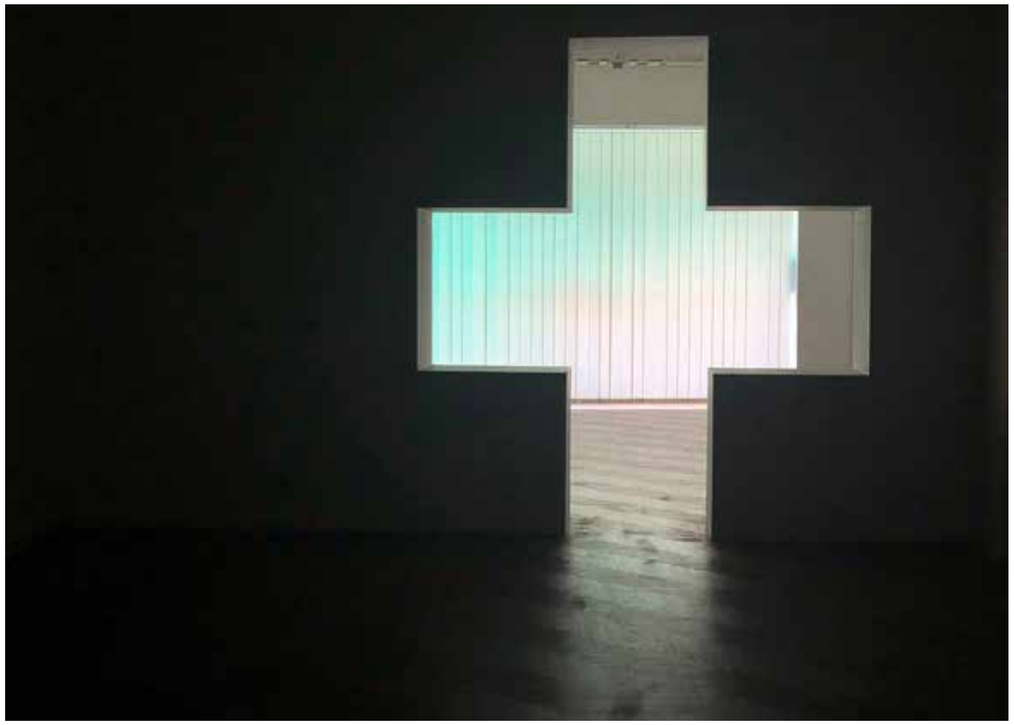

Duša Jesih, Thedoors, Mestna galerija Ljubljana, 2018

Ganilo me je, ker so bile fotografije pretresljive in hkrati srečne. Ljudje na fotografijah so nosili maske, bili so kostumirani in v različnih konstelacijah. Šlo je za serijo portretov psihično prizadetih. Kljub vsemu videnemu sem skoraj presenečena, da me ni nič tako pretreslo oziroma prevzelo, da bi začutila potrebo po kakih drastičnih spremembah ali zaznala vpliv na svoj likovni jezik, gotovo pa je to zaznavno v razsežnostih, tako v dimenzijah kot v medijih.

Tukaj se vam gotovo porajajo primerjave umetniških trgov doma in v tujini, morda specifično v New Yorku.
Če primerjam sceno doma in v tujini, tokrat v New Yorku, je, kot bi primerjala paleto izbora v supermarketu s tisto v majhni periferni trgovinici. Kljub temu ugotavljam, da je povsod lepo, a doma je najlepše. Nikakor ni mogoče primerjati ameriške hitre hrane z evropsko delikateso.

Kako gledate na ustvarjanje na področju sodobne umetnosti v Sloveniji, kako v Ameriki? Ali bi lahko vzpostavili primerjavo?
Mislim, da kljub globalizaciji, internetni povezanosti in brisanju mej obstaja velik razkorak. Umetniku je sicer olajšan marsikateri postopek – od predstavljanja po vsem svetu do vzpostavljanja stikov in prodaje, vendar gre tu za čisto druge dimenzije, kar zadeva sam trg – slednjega pri nas tako rekoč ni. Manjka tudi pestrosti.

Kje prodajate svoja dela?
Največ v spletni galeriji Saatchi, doma manj, nazadnje so me kupci odkrili celo na Instagramu.

Kaj vas moti oziroma česa v današnji sodobni umetnosti ne cenite?
Moti me predalčkanje, kadar te ne znajo uvrstiti. Ne vem. Mogoče tudi to, da nekaj postane trendovsko in da se nekateri umetniki na vse pretege trudijo biti »po modi«, namesto da bi sledili svojemu lastnemu prepričanju, sporočilu, jeziku.

Pa vendar – čas vse pokaže v pravi luči.